

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 grudnia 2018 r.

**Sąd Apelacyjny we Wrocławiu III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w składzie:**

Przewodniczący: SSA Ireneusz Lejczak

Sędziowie: SSA Barbara Ciuraszkiewicz

SSA Maria Pietkun (spr.)

Protokolant: Magdalena Krucka

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2018 r. we Wrocławiu

na rozprawie

sprawy z odwołania (...) sp. z o.o. sp. k. we W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W.

przy udziale A. T., P. C. (1), M. C., P. Z., (...) sp. z o.o. we W.

o ustalenie podstawy wymiaru składek

na skutek apelacji (...) sp. z o.o. sp. k. we W.

od wyroku Sądu Okręgowego we Wrocławiu Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 listopada 2017 r. sygn. akt IX U 621/17

I. oddala apelację,

II. zasądza od odwołującej się (...) sp. z o.o. sp. k. we W. na rzecz strony pozwanej kwotę 960 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy we Wrocławiu Wydział IX Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 8 listopada 2017 r. oddalił odwołania (...) sp. z o.o. sp.k. zs. we W. od czterech decyzji organu rentowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział we W. z dnia 11 maja 2017 r. dotyczących A. T. , P. C. (1) , M. C., P. Z., w których to decyzjach stwierdzono, iż podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z tytułu wykonywania u odwołującego się umowy zlecenia wynosi o zł.za okresy wskazane w decyzjach; oraz zasądził od wnioskodawcy na rzecz strony pozwanej kwotę 720 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że (...) sp. z o.o. jest jednym ze współników sp. komandytowej, określana jest jako komplementariusz. Ma za zadanie reprezentować spółkę i jej sprawy. Drugim komandytariuszem jest osoba fizyczna która jest większościowym udziałowcem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością.

(...) sp. z o.o. sp.k. rozpoczęła swoją działalność w październiku 2011 r. od czasu uzyskania koncesji na usługi detektywistyczne. Była to jej pierwsza działalność. Kolejnym etapem rozwoju działalności spółki, zgodnie z postanowieniami wspólników spółki, było przejęcie działalności, techniczna ochrona mienia, montaż systemów alarmowych, telewizji przemysłowych, które do tej pory świadczyła (...) sp. z o.o. Ta działalność była podstawową działalnością (...) sp.k. Siedziba płatnika składek mieści się we W., przy ul. (...). Wspólnikami są: M. W. oraz (...) sp. z o.o. Zgodnie z KRS nr (...) M. W. jest także wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (...) zarejestrowanej 08.02.2002 r. mieszczącej się we W., przy ul. (...). Ponadto członkami zarządu ww. spółki są: M. S., P. J., A. C. oraz M. W..

(...) sp. z o.o. powiązane są kapitałowo, osobowo a także siedziba obu spółek mieści się przy ul. (...) we W..

(...) sp. z o.o. sp.k. zawarła z (...) sp. z o.o. następujące umowy:

- na dozór mienia nr (...) i (...), na podstawie której zobowiązała się jako zleceniobiorca do wykonywania czynności związanych z doraźnym dozorem mienia klientów zleceniodawcy, czyli (...) sp. z o.o., na obiektach wyszczególnionych w załącznikach do ww. umowy oraz
- umowę Nr (...) na m.in. nadzór nad systemami komputerowymi i wizyjnymi w Centrum Monitorowania i Telewizji Przemysłowej zleceniodawcy, czyli (...) sp. z o.o.

Płatnik składek nie zawierał umów na dozór mienia z innymi podmiotami niż (...) sp. z o.o. Za wykonane usługi wynikające z zawartych umów, (...) sp. z o.o. sp.k. wystawiła faktury VAT dla (...) sp. z o.o. W celu realizacji ww. umów płatnik składek zatrudniał osoby na podstawie umów zlecenia. Wszyscy zleceniobiorcy zostali z tego tytułu zgłoszeni tylko do ubezpieczenia zdrowotnego, gdyż równocześnie posiadali tytuł do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w (...) sp. z o.o., również jako osoby wykonujące umowy zlecenia. Okres wykonywania umów zlecenia w (...) sp. z o.o. sp.k. zawierał się w okresie na jaki zostały z tymi osobami zawarte umowy zlecenia w (...) sp. z o.o. Często druga umowa była podpisana kilka lub kilkanaście dni później. Wszystkie umowy zlecenia, które trwały jeszcze do końca 2015 r. zostały w (...) sp. z o.o. sp.k. rozwiązane w styczniu 2016 r. i zatrudnione osoby na te umowy kontynuowały wykonywanie umów zlecenia tylko w (...) sp. z o.o.

Przyjęto między spółkami, że spółka z ograniczoną odpowiedzialnością świadczy usługę w pierwszym tygodniu miesiąca, a spółka komandytowa przez trzy kolejne tygodnie w miesiącu. W związku z tym zaproponowano również pracownikom taki model pracy. Przedmiot umów był ten sam. Wynagrodzenia były podobne za godzinę pracy, a w skali miesięcznej się różniły gdyż w jednej spółce pracownik wypracował tydzień, a w drugiej 3 tygodnie. Składki na ubezpieczenia społeczne były odprowadzane od pierwszej umowy, natomiast zdrowotna od obu umów. Pracownicy otrzymywali dwa przelewy i dwa PIT-y.

A. T. zawarł w dniu 16.12.2013 r. z (...) sp. z o.o. sp.k. umowę zlecenia, na mocy której zobowiązał się do starannego wykonania usług związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa mienia, w szczególności kontroli i dozoru obiektów wskazanych przez zleceniodawcę, dotyczyło to Uniwersytetu Rolniczego we W., ubezpieczony wskazał, że posiada tytuł ubezpieczeń społecznych z tytułu zatrudnienia przez (...) sp. z o.o. Pracował w jednym miejscu, nie miał świadomości, że pracuje dla dwóch różnych spółek, według jednego grafiku, nie miał możliwości wyboru od której umowy będą opłacane składki na ubezpieczenia społeczne.

M. C. zawarł w dniu 14.12.2012 r. z (...) sp. z o.o. sp.k. umowę zlecenia, na mocy której zobowiązał się do starannego wykonania usług związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa mienia, w szczególności usług porządkowych i doraźnej ochrony mienia realizowanej przez dozоровanie wskazanych przez zleceniodawcę obiektów w zakresie kontroli nad urządzeniami i zabezpieczeniami mającymi wpływ na bezpieczeństwo obiektów na terenie i w okolicach W., T. i O.. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Stawka wynagrodzenia ustalona została godzinowo w kwocie 9 zł netto. W momencie podpisania umowy złożył oświadczenie, iż podlega ubezpieczeniom społecznym w (...) spółce z o.o. we W. z tytułu zawartych w umów zlecenia. Z tą ostatnią spółką zawarł umowy zlecenia w dniu 1.12.2012 r. i 14.12.2012 r.

P. C. (1) zawarł w dniu 10.10.2012 r. z (...) sp. z o.o. sp.k. umowę zlecenia, na mocy której zobowiązał się do starannego wykonania usług związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa mienia, w szczególności usług porządkowych i doraźnej ochrony mienia realizowanej przez dozоровanie wskazanych przez zleceniodawcę obiektów. Stawka wynagrodzenia ustalona została godzinowo w kwocie 4,20 zł netto. W momencie podpisania umowy złożył oświadczenie, iż podlega ubezpieczeniom społecznym w (...) spółce z o.o. we W. z tytułu zawartych w umów zlecenia. Z tą ostatnią spółką zawarł umowy zlecenia w dniu 12 i 23 .03.2015 r.

P. Z. zawarł w dniu 23.03.2015 r. z (...) Sp. z o.o. Spółka komandytowa umowę zlecenia, na mocy której zobowiązał się do starannego wykonania usług związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa mienia, w szczególności usług porządkowych i doraźnej ochrony mienia realizowanej przez dozоровanie wskazanych przez zleceniodawcę obiektów w zakresie kontroli nad urządzeniami i zabezpieczeniami mającymi wpływ na bezpieczeństwo obiektu. Umowa została zawarta na czas nieokreślony. Stawka wynagrodzenia ustalona została godzinowo w kwocie 4.20 netto. W momencie podpisania umowy P. Z. podpisał oświadczenie, iż jest już ubezpieczony z innego tytułu zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. W dniach 12.03.2015 r., 23.03.2015 r. zawarł umowy zlecenia ze Spółką z o.o. (...)

Opierając się o materiał dowodowy zgromadzony podczas przeprowadzonej w okresie od dnia 17.11.2016 r. do dnia 13.12.2016 r. przez Wydział Kontroli Płatników Składek Oddziału ZUS u płatnika składek (...) sp. z o.o. sp.k. kontroli, organ rentowy wydał skarżone decyzje.

W oparciu o powyższe ustalenia Sąd Okręgowy uznał, że odwołania wnioskodawcy nie są zasadne i podlegają oddaleniu.

Sąd I instancji dostrzegł powiązanie kapitałowe i osobowe a także tożsamość siedziby obu spółek oraz wreszcie to, że wszyscy zleceniobiorcy zostali z tego tytułu zgłoszeni tylko do ubezpieczenia zdrowotnego, gdyż równocześnie posiadali tytuł do ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego w (...) sp. z o.o. również jako osoby wykonujące umowy zlecenia. Okres wykonywania umów zlecenia w (...) sp. z o.o. sp.k. zawierał się w okresie na jaki zostały z tymi osobami zawarte umowy zlecenia w (...) sp. z o.o. Przedmiot obu tych umów był taki sam.

Sąd Okręgowy akcentował, że zleceniobiorcy nie potrafili rozgraniczyć jaką pracę wykonywali dla (...) sp. z o.o., a jaką dla (...) sp. z o.o. sp.k. Pracowali na podstawie jednego grafiku – w tym samym miejscu, czasie i w tych samych godzinach. Nie było żadnej różnicy w rodzaju pracy wykonywanej na podstawie jednej umowy zawartej tylko z (...) sp. z o.o. i wykonywanej na podstawie dwóch umów zawartych z obiema spółkami. Zleceniobiorcy nie rozliczali odrębnie czasu przepracowanego dla każdej ze spółek, na podstawie którego ustalana była wysokość miesięcznego wynagrodzenia. W okresie trwania obu umów otrzymywali wynagrodzenie w dwóch przelewach. Wynagrodzenie wypłacane przez (...) sp. z o.o., od którego deklarowane były składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne było znacznie niższe od wynagrodzenia wypłacanego przez kontrolowanego płatnika składek, od którego naliczano tylko składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Sąd zważył, iż przedmiotowe umowy zlecenia zawierane przez płatnika składek (...) sp. z o.o. sp.k. zostały zawarte w celu obejścia przepisów prawa bowiem celem zawarcia dwóch umów zlecenia w niniejszej sprawie było obniżenie kosztów działalności płatnika składek (...) sp. z o.o. poprzez uniknięcie z tego tytułu obowiązku odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne od pełnego wynagrodzenia otrzymanego przez ubezpieczonych. Dlatego uznać należało je za nieważne i oceny tej nie zmienia zasada swobody zawierania umów z art. 353¹ k.c.

Dlatego Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołania. O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, tj. § 9 ust. 2.

Z wyrokiem tym nie zgodził się wnioskodawca (...) sp. z o.o. sp.k. we W. i w wywiezionej apelacji zarzucił :

1. naruszenie prawa procesowego:

a) art. 233 § 1 k.p.c. i 227 k.p.c. przez zaniechanie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego i dokonanie jego oceny z pominięciem istotnej części tego materiału, tj. zaniechania rozważenia treści oświadczeń jakie składał ubezpieczony spółce (...) sp. z o.o. sp.k., z których to oświadczeń wynikało, że rezygnuje on z ubezpieczenia społecznego osób wykonujących pracę na podstawie umowy zlecenia, ponieważ byli zatrudniony w (...) sp. z o.o.;

b) art. 217 § 1 i 2 k.p.c. i art. 227 k.p.c. przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego na okoliczność zasadności ekonomicznej działań (...) sp. z o.o. sp.k. i jej Komplementariusza zmierzających do obniżenia kosztów działalności spółek poprzez zatrudnienie przez obie spółki tych samych zleceniobiorców oraz przez zaniechanie przeprowadzenia dowodu z wniosku o zobowiązanie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do ujawnienia i wykazania jakie stawki oferował ZUS składając zamówienia publiczne na świadczenia usług ochrony w okresie, którego dotyczy skarżona decyzja – podczas gdy, żadna z ww. spółek nie odnosiła wymiernych korzyści z tytułu rzekomego uniknięcia z tytułu obniżania kosztów działalności płatnika składek, a jedynie zmierzała do uniknięcia kosztów operacyjnych związanych z pozyskaniem zleceniobiorców i kosztów podatkowych, na które to okoliczności zeznali członkowie zarządu komplementariusza strony powodowej i co miały potwierdzić wnioskowane dowody;

c) art. 233 § 1 k.p.c. i 227 k.p.c. przez ustalenie, że celem zawarcia dwóch umów zlecenia było obniżenie kosztów działalności płatnika składek – komplementariusza skarżącej tj. (...) sp. z o.o. przez uniknięcie odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne, podczas gdy Sąd I instancji nie ustalił nawet w jakim zakresie to rzekome uszczuplenie nastąpiło;

d) art. 233 § 1 k.p.c., art. 227 kpc i art. 299 k.p.c., przez zaniechanie wszechstronnego rozważania materiału dowodowego w postaci zeznań stron - członkowie zarządu komplementariusza wskazywali na cel utworzenia dwóch spółek, który nie zmierzał wcale do obniżenia kosztów działalności płatnika składek, czyli komplementariusza skarżącej, ale do optymalizacji podatkowej;

e) art. 328 § 2 k.p.c., przez nie ustalenie pełnego stanu faktycznego w uzasadnieniu wyroku, nie odniesienie się do wszystkich dowodów zaofiarowanych przez stronę odwołującą się, zgromadzonych w toku postępowania dowodowego w tym w postępowaniu przed Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, nie przeprowadzeniu pełnej, wszechstronnej oceny materiału dowodowego. Uzasadnienie skarżonego wyroku stanowi de facto powtórzenie twierdzeń Zakładu Ubezpieczeń Społecznych i pomija oraz nie odnosi się do twierdzeń strony skarżącej, a związanych z podstawami ekonomicznymi stosowanego przez skarżącą i jej komplementariusza rozwiązania. Wbrew ustaleniom Sądu I instancji celem komplementariusza, tj. (...) sp. z o.o. nie było uniknięcie kosztów ponoszenia składek na ubezpieczenia społeczne, ale skorzystanie z legalnej optymalizacji podatkowej, poprzez przesunięcie opodatkowania zysków wspólników z poziomu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na poziom opodatkowania w spółce komandytowej;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj. art. 58 § 1 k.c., poprzez uznanie, iż za nieważną należy uznać umowę zlecenia zawartą pomiędzy Skarżącą a osobą ubezpieczoną (Stroną), podczas gdy w świetle tego przepisu i art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych zawarcie takiej umowy nie było obarczone sankcją nieważności, w szczególności nie miało na celu obejścia prawa – powyższe naruszenie wynikało z nieprawidłowości w zakresie zebrania i oceny materiału dowodowego w sprawie, tj.:

a. nieprawidłowego ustalenia w zakresie istotnych elementów stanu faktycznego sprawy poprzez przyjęcie, że zawarcie umowy o świadczenie usług pomiędzy (...) sp. z o.o. (dalej: Komplementariusz), a Skarżącą oraz zawarcie przez Skarżącą umów zlecenia z osobą ubezpieczoną (Stroną), miało na celu wykorzystanie przepisów ustawy poprzez formalne stworzenie dwóch tytułów ubezpieczenia i w ten sposób obniżenie kosztów funkcjonowania polegające na unikaniu odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne od pełnego wynagrodzenia, podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego nie dawała podstaw do takich ustaleń, bowiem powiązania jakie miały miejsce pomiędzy Skarżącą a Komplementariuszem i osobą ubezpieczoną (Stroną) miały charakter legalnego modelu

biznesowego, powszechnie wykorzystywanego do obniżenia kosztów działalności obu spółek i zminimalizowania obciążeń podatkowych komandytariusza Skarżącej;

b. nieprawidłowego ustalenia w zakresie istotnych elementów stanu faktycznego sprawy poprzez przyjęcie, że osoby ubezpieczonej (Strony) zawierającej umowę zlecenia ze Skarżącą i Komplementariuszem pozbawiono możliwości wyboru umowy, z której będą odprowadzane składki na ubezpieczenia społeczne, podczas gdy prawidłowa analiza materiału dowodowego nie dawała podstaw do takich ustaleń bowiem do akt sprawy złożono oświadczenia osoby ubezpieczonej (Strony) o rezygnacji z ubezpieczenia społecznego, a jednocześnie osoba ubezpieczona (Strona) zawarła zarówno ze Skarżącą jak i Komplementariuszem umowy zlecenia, od których skutecznie się nie uchyliła;

3. w konsekwencji powyższych uchybień naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych w zw. z art. 66 ust. 1 i art. 81 ust. 1 ustawy z dnia 27.08.2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej (dalej: ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej), poprzez uznanie, że na skutek stwierdzenia nieważności zawartej przez Skarżącą z osobą ubezpieczoną (Stroną) umowy niezasadne było naliczanie od przychodów składki na ubezpieczenie zdrowotne - co w świetle ustalonego stanu faktycznego nie było i nie jest zasadne, w związku z czym Skarżąca wnosi o objęcie osoby ubezpieczonej (Strony) obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego i ustalenie podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie zdrowotne tej osoby w pierwotnie wskazywanej i deklarowanej przez Skarżącą spółkę wysokości.

W związku z powyższym apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uchylenie przedmiotowych decyzji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, a nadto o zasądzenie kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja wnioskodawcy jest bezzasadna.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów dotyczących naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów, stwierdzić należy, że są one nietrafne, bowiem Sąd Okręgowy należycie wyjaśnił sprawę, a przeprowadzona ocena dowodów jest prawidłowa i odpowiada zasadom logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Apelacje nie wykazują uchybień w rozumowaniu Sądu, które podważałyby prawidłowość dokonanej oceny. Natomiast naruszenie zasad swobodnej oceny dowodów nie może polegać na przedstawieniu przez stronę alternatywnego stanu faktycznego, a tylko na podważeniu przesłanek tej oceny z wykazaniem, że jest ona rażąco wadliwa lub oczywiście błędna, czego - zdaniem Sądu Apelacyjnego - pełnomocnik wnioskodawców we wniesionych apelacjach nie uczynił.

W sprawie sporne było, czy umowy zlecenia łączące ubezpieczonych z wnioskodawcą (...) sp. z o.o. sp.k., wobec faktu wcześniejszego zawarcia innej umowy zlecenia ze spółką (...) sp. z o.o., były zawarte w celu obejścia przepisów prawa, a zatem czy ubezpieczeni winni podlegać obowiązkowi zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych z tytułu jej wykonywania.

Według Sądu Apelacyjnego słusznie podniósł Sąd Okręgowy i jego wywód zasługuje na aprobatę, że zredagowanie dwóch umów zlecenia przez podmioty o ścisłym powiązaniu osobowym i kapitałowym, obejmujących w istocie tożsamy zakres obowiązków i wskazanie, jako tytułu do objęcia ubezpieczeniami społecznymi tylko jednej z nich, należy traktować, w świetle art. 9 ust. 2 ustawy systemowej jako obejście prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c., którego celem jest pozorowanie zbiegu tytułów ubezpieczenia społecznego i obniżenie kosztów wynikających z obowiązku odprowadzania składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

Kluczowe dla rozstrzygnięcia zawisłego sporu okazały się wyjaśnienia członków zarządu, czy ubezpieczonego A. T.. Z ich treści, uzupełnionej dowodem z dokumentów zawartych w aktach ubezpieczeniowych zainteresowanych oraz wyjaśnieniami przedstawicieli obu spółek, wynika bowiem, że płatnik składek oraz spółka - komplementariusz w

swojej działalności przyjęły metodę zawierania dwóch umów zlecenia na usługi o tym samym charakterze, z których tylko przychód z pierwszej z nich stanowił podstawę dla ustalenia należnych składek na ubezpieczenia społeczne, pomimo faktu, iż zakres czynności wynikający z obu umów był zbieżny, a przelewy wynagrodzeń jednoznacznie dowodzą, iż realnym źródłem przychodu była druga w kolejności z zawartych umów, łącząca ubezpieczonych z płatnikiem.

Kluczowe dla rozstrzygnięcia sporu jest także ponowne nakreślenie sposobu procedowania obu spółek o ścisłych powiązaniach zarówno na płaszczyźnie kapitałowej, jak i osobowej, które łączyła także ulokowana pod jednym adresem siedziba.

Występujący w niniejszym postępowaniu płatnik składek (...) sp. z o.o. sp.k. zawarł ze spółką-komplementariuszem (...) sp. z o.o. następujące umowy: dotyczące dozoru mienia (nr (...) i (...)) oraz nadzoru nad systemami komputerowymi i wizyjnymi (nr (...)), w których (...) sp. z o.o., działający jako zleceniodawca, zlecał wykonanie przedmiotu tych umów spółce (...) sp. z o.o. sp.k. (zleceniobiorca) na obiektach wskazanych przez zleceniodawcę. W celu realizacji tych umów płatnik składek zatrudniał pracowników w oparciu o umowy zlecenia. Zgłoszenie do organu rentowego dokonywane przez odwołującą się dotyczyło jedynie dobrowolnego ubezpieczenia zdrowotnego jej pracowników, gdyż byli oni równolegle zatrudnieni w spółce (...) sp. z o.o. w oparciu o umowy zlecenia, które z kolei stanowiły tytuł obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i podstawę oskładkowania.

W tak ukształtowanych stosunkach zobowiązaniowych odwołujący się (...) sp. z o.o. sp.k., działający na zasadzie dalszego zleceniodawcy, zawierał z zainteresowanymi pracownikami umowy zlecenia, które zmierzały do wykonania umów głównych. Przedmiotem umowy zawartej przez płatnika były usługi związane z zapewnieniem bezpieczeństwa mienia, w szczególności świadczeniem usług porządkowych i doraźnej ochrony mienia realizowanej przez dozоровanie wskazanych przez zleceniodawcę obiektów w zakresie kontroli nad urządzeniami i zabezpieczeniami mającymi wpływ na bezpieczeństwo obiektu. Za wykonanie przedmiotu zlecenia strony ustaliły wynagrodzenie, wynikające z przemnożenia liczby godzin dozоровania przez stawkę godzinową, w kwocie 4,50 zł netto za godzinę. Zadaniem ubezpieczonych wynikającym z pierwszej umowy zlecenia była między innymi kontrola osób wchodzących i wychodzących z magazynu, kontrola materiału wychodzącego z magazynu i kontrola bezpieczeństwa na obiekcie.

Tożsamy zakres obowiązków wynikał z drugiej umowy zlecenia, jaka łączyła ubezpieczonych ze spółką (...) sp. z o.o. Wynagrodzenie w stawce godzinowej było zbliżone do wynagrodzenia, wynikającego z umowy zawartej z płatnikiem, i wynosiło 6 zł brutto. Co pozostaje istotne w realiach sprawy to czasowe i formalne rozdzielenie jednakowego zakresu czynności, świadczonych przez ubezpieczonych na rzecz obu spółek. Taki system kilku umów zlecenia motywowany był przez pełnomocnika odwołującej się potrzebą optymalizacji kosztów wynikających z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych. Powszechną praktyką było bowiem, że zleceniobiorcy spółki (...) sp. z o.o. świadczyli usługi na rzecz tej spółki w pierwszym tygodniu miesiąca, w pozostałych trzech zlecenie wykonywane było już przez zleceniobiorców odwołującej się spółki (...) sp. z o.o. sp.k. w tym przez ubezpieczonych. W takim przypadku składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne odprowadzane były od umowy wykonywanej w cyklu jednotygodniowym, która jako niewspółmiernie niska stanowiła podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, a zatem od tych umów odprowadzane były znikomej wysokości składki. W efekcie umowy o tożsamym zakresie obowiązków, wykonywane w przeważającym czasie trwania tych umów, które dotyczyły zatrudnionych osób nie miałyby zupełnie odzwierciedlenia w podstawie wymiaru składek, która w przyszłości stanowić będzie o wysokości świadczeń z ubezpieczenia społecznego tych ubezpieczonych. Wynika z powyższego, że przychód osiągany przez ubezpieczonych z tytułu zawartej pierwszej umowy zlecenia był przychodem kilkunastokrotnie mniejszym, aniżeli z umowy drugiej, objętej niniejszym sporem, do której wykonywania zostali zatrudnieni i pracę tę bezspornie wykonywali.

Ten materiał dowodowy potwierdził tylko, iż zawarcie z ubezpieczonymi dwóch odrębnych umów zlecenia przez podmioty dysponujące jednym kapitałem i kadrą zarządzającą stanowi wykorzystanie przepisów o ubezpieczeniu społecznym i formalne stworzenie dwóch tytułów ubezpieczenia, z których tylko jeden został wskazany do oskładkowania. Dlatego też należało przyznać słuszność organowi rentowemu, który w treści obszernego uzasadnienia do zaskarżonej decyzji, jak i w odpowiedzi na odwołanie wskazał, że spółka (...) sp. z o.o., a zatem spółka

powiązana kapitałowo i personalnie z płatnikiem składek, deklarowała składki na ubezpieczenia społeczne od niższej podstawy ich wymiaru w celu obniżenia kosztów działalności poprzez uniknięcie z tego tytułu obowiązku odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne przez samego płatnika. Zawarcie dwóch umów cywilnoprawnych skutkowało fakultatywnym obowiązkiem opłacania składek – jedynie na wniosek ubezpieczonego (art. 9 ust. 2 u.s.u.s.), a zatem zawarcie z ww. odrębnych umów zlecenia zmierzało do sprzecznego z prawem zaniżenia ich składek na obowiązkowe ubezpieczenie społeczne. Stworzona od strony formalnej konstrukcja rozdziału umów o wykonywanie tych samych usług przez te same osoby w tych samych miejscach miała urealnić zbieg tytułów ubezpieczeń społecznych w rozumieniu powołanego art. 9 ust. 2 ustawy systemowej. Stworzone pozory nie decydowały o rzeczywistym zbiegu dwóch realnych i odrębnych umów, a stanowiły jedynie ewidentną próbę poprzez fikcyjny i pozorny rozdział umów, obejścia przepisów w zakresie opłacania składek na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne od rzeczywistej podstawy wymiaru składek. Taka praktykę w żadnym wypadku, w ocenie sądu Apelacyjnego, nie można uznać za legalną i akceptowalną formę zmniejszania kosztów przez spółkę, zwłaszcza że odbywało się to kosztem samych ubezpieczonych. Wnioskowany dowód z opinii biegłego sądowego na okoliczność zasadności ekonomicznej stosowanej praktyki, pozostaje poza zakresem przedmiotowym niniejszego procesu, w którym oceniane są zawarte tytuły podlegania ubezpieczeniom społecznym i podleganie z tego tytułu uczestników postępowania, a nie interesy finansowe spółki wnioskodawcy i uczestnika postępowania, które dodatkowo przy stosowanej praktyce nie zasługują na aprobatę. Dokonana od strony czysto formalnej czynność rozdziału umów zlecenia w zakresie wykonywanych przez uczestników postępowania czynności dozoru, miała na celu wyłącznie znaczące zmniejszenie należności składkowych w kontekście art. 9 ust. 2 ustawy systemowej. Zgodnie z ugruntowaną już praktyką i orzecznictwem, w przedmiotowym stanie faktycznym obejście prawa w rozumieniu art. 58 § 1 k.c. przejawiało się w zgłoszeniu do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych pierwszej umowy zlecenia, pomimo znikomego zakresu jej wykonania i tożsamego ze sporną umową zakresu obowiązków, a którego celem było objęcie obowiązkowym ubezpieczeniem społecznym wyłącznie niskiej kwoty z niej wynikającej, gdyż ubezpieczeni umowy te wykonywali zaledwie w jednym tygodniu każdego miesiąca. Roszczenie o stwierdzenie podlegania ubezpieczeniom społecznym z umów opiewających na niższą podstawę wymiaru składek narusza wszelkie normatywne i nienazwane zasady współzycia społecznego (art. 58 § 2 k.c.) w tym: zasadę równego traktowania wszystkich ubezpieczonych, zasadę solidaryzmu ubezpieczeń społecznych, zasadę ochrony interesów i niepokrzywdzenia innych ubezpieczonych, zasadę nieuprawnionego uszczuplania środków funduszu ubezpieczeń społecznych oraz wszelkie elementarne zasady uczciwego obrotu, zmierzając do objęcia tytułem ubezpieczenia społecznego od podstawy wymiaru bardzo niskiej (wyrok Sądu Najwyższego z 09.01.2008 r., III UK 75/07). Realizacja ochrony ubezpieczeniowej pozostawałaby w rażącej dysproporcji do opłaconych miesięcznie kilkusetzłotowych składek na ubezpieczenia społeczne (wyrok Sądu Najwyższego z 07.01.2013 r. UK 372/12). Po stronie wnioskodawcy stwierdzono takie działania, jak w przypadku ubezpieczonych w niniejszej sprawie, na „szeroką skalę” to jest dotyczącą wielu pracowników wnioskodawcy.

Reasumując, zaskarżone decyzje, prowadzące się do ustalenia zerowego wymiaru składek na dobrowolne ubezpieczenia zdrowotne zainteresowanych, jako konsekwencja ustalenia nieważności pozornego zbiegu tytułów ubezpieczeń społecznych w myśl art. 9 ust. 2 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, odpowiada prawu.

Mając na uwadze powyższe, apelacje podlegały oddaleniu z mocy art. 385 k.p.c., o czym Sąd Apelacyjny orzekł w pkt I wyroku.

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego zawarte w pkt II sentencji Sąd oparł na art. 98 k.p.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych, w kwocie minimalnej, uznając że przedmiotem sporu jest podleganie ubezpieczeniom społecznym.

SSA Barbara Ciuraszkiewicz SSA Ireneusz Lejczak SSA Maria Pietkun

R.S.